

PRÒLEG

LLEGIM

I aquesta és la nostra presència:

missatge de dies, vigor de realitats, llambordes d'aurores i combats,
camí, veu, memòria, món, eco, creença, llibertat, consciència, poble, terra,
i uns noms amb què caminem i lluitem i creiem i treballem

i som.

L'autor d'aquests versos, Manel Garcia Grau, poques hores després d'aquell malaurat 5 d'agost de 2004, quan Vicent Marçà se'n anà «al paradís a narrar-li contes al Déu dels somnis», li va dedicar un poema on escrivia que ens havia deixat «aquest món un poc més salabrós i més perplex i més esquarterat» i continuava el seu text emocionat invocant la memòria de l'amic i «entre les altes i secretes ferides de les paraules, el cant que ja mai no serà sinó un cant que enyora tots els cants perduts i retrobats enmig de les estimes». Manel que era una persona cabal, un poeta excel·lent, un ciutadà exemplar i compromés, va ser l'ànima d'aquell grup de persones que vam pensar que un Premi de Narrativa Escolar que portara el nom de Vicent, adreçat a l'alumnat del 3r cicle de Primària de les escoles de Castelló, era una idea oportuna perquè incentivava la creativitat dels infants, fomentava la lectura i l'escriptura i, alhora, implicava ajuntar la

literatura i l'escola, dos mons tan íntimament lligats a la figura i els interessos de l'amic perdut.

Han passat els anys i el projecte continua endavant i sembla plenament consolidat. El professorat respon a la crida que se li fa en començar el curs i les xiquetes i els xiquets participen activament posant en marxa el talent, les tècniques explicades a les aules, de manera que enguany, novament, centenars de contes seleccionats als col·legis de la ciutat van arribar a les mans del jurat perquè fera, per setena vegada, la difícil tasca de premiar els que havien de figurar en les pàgines següents. Ja veureu, que estan tocades de bell nou per la màgia especial de la creativitat i de la imaginació, i amerades de la pols de fada que impregna els pensaments, els desitjos, els sentiments, les il·lusions de la bona gent.

Fa pocs dies, per provar una balança que fem servir a la meua escola, que és veïna i amiga de la que va acollir durant tants cursos el mestratge de Vicent, se'm va ocórrer pesar els sis primers volums que han aplegat el relats guanyadors des del 2006 –sis llibres que sumen un total de 876 pàgines de paper tallat a la mida de 20,5 × 13 centímetres– i el resultat, proveu-ho, va ser d'un quilo i cent vint grams. Vicent, que sempre mirava el món amb ulls desperts i intel·ligents i el sabia explicar com ningú –com va deixar escrit el seu cosí Pere Duch, mestre, llibreter i una altra de les ànimes d'aquest projecte, tan reeixit–, segurament hauria sabut fer d'aquestes dades un conte ben divertit, relacionant-lo, per exemple, amb el pes d'un cervell humà mitjà, que acostuma a estar entre els mil tres-cents grams i el quilo i mig de matèria grisa, inclosos els cent mil quilòmetres de vasos sanguinis, que farien dues voltes i mitja al planeta; així que si sumem el pes d'aquest llibre, que ara llegiu, als anteriors ens posaríem ja en quantitats semblants. Llance la idea i mireu d'aprofitar-la per a inventar-vos una narració ben bonica, farcida de l'humor subtil i fi que vestia tantes de les converses, escrits i actituds de Vicent i, ja posats, procureu imitar la seua perícia per a bastir arguments ben trobats,

entretinguts, intel·ligents, amb diàlegs precisos i ajustats i les dosis suficients d'intriga i de capacitat de sorpresa per interessar, per atrapar l'atenció... i deixeu-vos endur, com ell va fer, pel poder creatiu del llenguatge.

A la revista *Saó*, en què tantes col·laboracions va signar el pensador fecund que va ser Vicent Marçà, en el número 366, corresponent al mes de desembre de 2011, l'editora Rosa Serrano es pregunta per què i per a què llegim i dóna algunes respostes: «per a conèixer el món exterior i l'univers interior; [...] per a intentar comprendre o per a reforçar la rebel·lia, davant de tant d'abús i de tanta indecència; [...] per a imaginar altres mons possibles i altres trajectòries humanes, pastades de coherència i dignitat; [...] per a gaudir de la bellesa de la creació literària...». És evident que llegim també per moltes altres coses, però qualsevol de les que acabe d'apuntar em remetent a la persona i a la trajectòria vital, literària i professional de l'home que va saber fer millor la vida de tots els que van estar al seu voltant, de l'home bonhomí, de conversa amena, de generositat extrema, de conviccions pregones, de raons assenyades, de somriure fàcil..., de l'home que sempre trobava solucions, fins i tot quan més complicades es presentaven les situacions, com les que tornen a amenaçar el nostre país en aquest incert 2012, farcit de negrors. Tant de bo poguérem seguir comptant ara i ací, amb la seua veu, que era la veu d'un poble molt de temps silenciats, la veu de paraules precises, de lògica senzilla, plena de raó i de raons, la veu que ens ajudara i ens guiara perquè tots plegats trobàrem la manera de foragitar les males pràctiques que dibuixen realitats amargues i un futur pintat de grisos i de fosques tonalitats.

Us heu fixat en els dibuixos de les portades dels sis llibres anteriors degudes al talent de Juan Berrio? Quan estic escrivint aquest text, desconec com serà el del llibre en què l'esteu llegint, però imagineu que seguirà el mateix patró. Fixeu-vos! Sempre apareixen tres joves amb un llibre a la mà i només una vegada, en

la 4a edició, un dels llibres no estava obert perquè la posseïdora, que passeja un gos, amb bon criteri, fixa la vista en el camí per no fer, ni fer-se mal. Els altres dèsset protagonistes, nou xiques i huit xics, lligen amb la boca dibuixant somriures i els ulls mostrant sorpresa, alegria, interès... satisfacció. Se'ls veu feliços, dominats pel plaer de la lectura. Estan accedint a les idees i experiències dels altres; estan creixent en saviesa i coneixements; estan compartint alegries, somnis, viatges, fantasies i aventures; estan omplint-se de cultura i desprenent-se de prejudicis; estan aprenent a valorar com a riquesa la diversitat, a ser reflexius, crítics, respectuosos, lliures... com tots els bons lectors, com totes les bones lectores, com la totalitat dels qui han guanyat alguna vegada aquest Premi, com la immensa majoria dels qui ho han intentat i com els mestres i els pares que els han acompanyat i els han fet costat.

Els i elles són el futur i l'esperança, perquè mai no voldran ser esclaus de res, perquè, com va deixar dit Rodari, referència de Vicent i de tants mestres, «qui sap llegir i escriure està en el camí de ser lliure i d'ajudar a fer el món millor». I caldria afegir que també d'entendre'l i de provar de fer el que cantava Lluís Llach, quan jo era jove: «demanem l'impossible per arribar al possible, demanem el possible per fer realitat l'impossible».

Ens parlem, ens escoltem i, sobretot, ens llegim!

JOSEP MIQUEL CARCELLER DOLS

SETENA EDICIÓ
PREMI DE NARRATIVA ESCOLAR
EN VALENCIÀ
VICENT MARÇÀ 2012

JURAT

Vicent Pallarés

Escriptor

Joan Andrés Sorribes

Escriptor

Montserrat Ferrer

Comissió Cívica Vicent Marçà

Pep Castellano

Associació d'Escriptors en Llengua Catalana

Josep Albalat

Ajuntament de Castelló

Dolors Ibáñez

Família Marçà

Olga Carbó

Llibreria Babel

AGRAÏMENTS ALS MEMBRES DE LA COMISSIÓ CÍVICA VICENT MARÇÀ

Vicent Usó

Manolo Alegre

Fina Felip

Josep Miquel Carceller

Ignasi Badenes

Miquel Miralles

Juanjo Trilles

Anna Verdoy

Artur Àlvarez

Susana Ortiz

Pere Duch

UN POBLE DESORIENTAT

MERCEDES LÓPEZ CARRO

Un dia, quan anava de viatge amb la meua família, ens vam parar en un poble anomenat Sever; em va paréixer un nom un poc estrany, però més estrany em va resultar comprendre tota aquesta gent.

La gent caminava cap arrere, les botigues tenien el rètol damunt de la vorera, els arbres tenien les arrels dalt i tot estava al revés. El pitjor de tot era que no ens podíem entendre amb la gent perquè també parlaven de forma molt estranya.

El poble era molt petit, tant petit que no apareixia ni en el mapa. Les cases eren molt antigues i em va fer molta gràcia la torre de l'ajuntament, perquè el rellotge que tenia marcava les hores cap arrere, les agulles es movien cap a l'esquerra i, en lloc de comptar més hores, vivien com en un compte arrere.

De dia, hi havia poca gent pel carrer, però en arribar la nit, el poble s'omplia de gent que pareixia estar tota la nit de festa. Nosaltres vam haver de passar la nit en aquell lloc, però també vam dormir de dia perquè a la nit era impossible.

Ens vam parar en aquest poble perquè el nostre cotxe s'havia avariat; el vam deixar en un taller, a la nit, que, aleshores, en lloc d'arreglar-lo, el van trencar més.

Estàvem molt i molt desesperats, no podíem comprar, ni preguntar, ni parlar per telèfon, ni tampoc escriure, perquè en aquest poble era tot impossible, damunt la gent et mirava com

si l'estrany fores tu. No sabíem què fer, ni amb qui parlar, ni on anar, perquè el cotxe no el reparaven, i així podríem estar com aquell que diu... tota la vida.

Quan la meua família ja estava a punt de tornar-se completament boja, per culpa d'aquest poble tan embogit, vaig tindre un idea com a últim recurs que ens quedava: vaig dir als meus pares que esperaren un moment, que jo vindria prompte, quan provara una cosa que m'havia vingut al cap.

No estava segura que la meua idea anara a tindre un bon resultat, però havia de provar-la perquè era l'última esperança que ens quedava per a eixir d'aquest poble que tant ens havia trastornat i estava a punt de fer tornar boja la meua família.

Vaig agafar el camí entre cames, i vaig arribar fins al límit del poble, on hi havia un gran senyal que posava «Sever», i jo, com qui no vol la cosa, li vaig pegar la volta i aleshores posava «Revés». Aquesta paraula m'havia cridat l'atenció des del moment en què vaig arribar al poble i no me la podia llevar del cap sense saber per què, així que vaig pensar a fer aquesta prova.

Quan vaig tornar pel camí i vaig arribar un altra vegada al poble, em vaig quedar bocabadada: aleshores, tot s'havia pegat la volta, els rètols estaven dalt de les portes, els arbres amb les arrels davall del sòl i la gent caminava i parlava d'allò més normal del món, el rellotge de l'ajuntament marcava les hores cap a la dreta i tot havia, com si diguérem, tornat al lloc. El que més il·lusió em va fer va ser que el meu pare ja tenia el cotxe arreglat, els vaig contar el que havia fet i la meua mare em va dir:

—Bon dia, nena. Au! Que hem d'anar a escola!

Tot va ser un somni al «REVÉS».

UNA MALALTIA CURIOSA

PAULA TALLÓN ZAFÓN

Això era i no era un taronger que en lloc de fer taronges grosses i bones, feia peres, sí, sí, peres!

Manel, l'amo de les terres, estranyadíssim del fenomen, tots els matins s'acostava a l'hort i esperava que el seu taronger canviara per fi de fruit, però res, el taronger continuava donant peres.

L'hortolà va pensar que tal volta només hauria de regar-lo una vegada a la setmana, potser així es cansava de donar el fruit que no era propi d'aquest arbre.

Van passar un parell de setmanes i l'hortolà, molt esperançat, va tornar al seu hort, pensant-se que ja podria collir aquelles taronges tan bones i sucoses que sempre li havia donat el seu taronger, però per a la seua sorpresa el taronger havia donat encara més peres que abans, grans, verdes, i molt molt farinoses.

L'hortolà ja no sabia què fer i, aleshores, va pensar a demanar-li consell al seu veí que també tenia un hort de taronges com ell.

–Bon dia, Paco –va saludar l'hortolà al seu veí des de la porta.

–Bon dia, Manel, com va això? Com et va la collita? –li contestà el veí fent-lo passar a sa casa.

–Doncs d'això volia parlar-te. Al meu hort passa un fenomen molt estrany –va dir Manel.

–Fenomen estrany? Quin? –li preguntà Paco.

–Tinc un taronger que està malalt: fa peres i no taronges, i ja no se què fer, tu què en penses? Saps algun remei?

–No ho sé, Manel, tal volta trobem la cura en el llibre de remeis del meu besavi, en què s'explica com curar les malalties més curioses i estranyes dels arbres, plantes i arbustos que hi ha en el món.

–Busquem en l'apartat de malalties curioses a veure si ens diu alguna cosa.

Paco i Manel van estar llegint una bona estona per localitzar algun remei per a aquesta malaltia del taronger.

–Mira, Manel! Ací diu que és una malaltia molt poc comuna. El seu remei es troba a les illes Canàries al costat d'un gran volcà: són unes herbes especials que curen totes les malalties dels tarongers valencians.

–Doncs em pose en marxa, salvaré el meu taronger! –va dir Manel.

Pensat i fet, l'amo del taronger, Manel, va fer les maletes i va agafar un vaixell per arribar a les illes. El viatge va ser molt llarg i pesat però estava content perquè pensava que per fi trobaria el remei per curar el mal del taronger.

En arribar, va preguntar als habitants de l'illa on es trobava el volcà. Els habitants de l'illa se sorprenien amb la pregunta, ja que era un volcà molt perillós que estava contínuament en erupció, però amablement contestaven a Manel desitjant-li molta sort en la seua aventura.

El volcà estava al mig de l'illa en una muntanya molt alta. Manel havia de caminar un tros molt llarg, estava cansat i a més a més tardaria massa, i clar, això no li interessava. Així doncs, va llogar un globus aerostàtic i va anar amb ell cap al cim.

En arribar dalt del volcà, hi va trobar tres plantes diferents, amb els beuratges de cadascuna amb ampolles de colors diferents: roig, verd i blau.

Les tres tenien una etiqueta penjada que deia: «Aquest beuratge salvarà el teu taronger».

Manel es va quedar un poc sorprès, no s'esperava trobar aquest dilema, i de sobte va pensar que el color encertat havia de ser el verd, ja que les peres són verdes. En agafar el beuratge, va eixir una pantalla de dins del volcà on deia: «Enhorabona, has elegit l'opció correcta!».

Manel, molt content pensant que havia agafat el beuratge correcte, va tornar al seu hort.

Seguint les instruccions del llibre del seu veí, va bullir el beuratge amb aigua i va regar el taronger. En el llibre dels remeis deia que la poció necessitava un dia per actuar i com que estava molt cansat se'n va anar al llit. L'endemà de matí, en despertar-se, va anar corrent a veure el taronger, i es va quedar molt sorprès: ja no eixien peres verdes, ara eixien peres de color taronja!

Molt preocupat, Manel va anar a cridar el seu veí Paco i li va dir:

–Paco! Paco!

–Què et passa, Manel? Per què estàs tan enfadat?

–Perquè el beuratge l'únic que ha fet és que el taronger done peres de color taronja!

–Què? Això és impossible. Manel, en el llibre posava que era l'únic beuratge al món.

–Paco, per favor, agafa una altra vegada el llibre a veure què s'ha de fer.

Els dos veïns van començar a mirar el llibre dels remeis i es van adonar que faltava una altra poció per a convertir les peres en taronges. Manel li va dir a Paco:

–Paco, he d'anar una altra vegada a les illes a buscar el vertader beuratge que curarà el meu taronger.

–No, Manel. Tu no saps on es troba. I si et perds? Jo t'ajudaré!

En un moment van fer les maletes, van agafar un vaixell i van tornar a les illes Canàries.

Una vegada a les Canàries, van posar-se en marxa. Paco va traure un mapa i va dir a Manel que el nou beuratge estava davall

de la palmera més alta de l'illa, però havien d'estar atents perquè les palmeres tenien truc.

Caminant per la carretera, els dos van veure un senyal que indicava que al nord hi havia palmeres. Paco i Manel van seguir la indicació. De sobte, van veure unes grandíssimes palmeres, eren extraordinàries, però hi havia alguna cosa estranya en elles.

Manel li va dir a Paco:

–Paco, per què hi ha una palmera xicoteta enmig de totes les grans?

Paco va apropar-se a la palmera més gran que hi havia, però de sobte el va interrompre Manel, que li va dir que això era el truc.

Paco va adonar-se que no podien agafar el beuratge de la palmera més alta, sinó de la més petita.

Manel li va dir a Paco:

–Jo no ho entenc. Hi ha tres cocos, i cap beuratge. Com he de fer-ho?

Paco li va dir:

–Ací en el mapa posa que has de trencar-ne un i eixirà un beuratge.

Els dos van fixar-se que en un coco hi havia dibuixada una pera de color verd. Una altra de color groc i l'última de taronja.

Quan Paco anava a agafar el coco de la pera verda, Manel li va dir:

–No! Paco! Has d'agafar el coco que té el dibuix de la pera taronja!

–Com? Manel, serà el coco de la pera de color verd.

–No, perquè tira peres taronja.

Al final, després de molt discutir van agarrar el coco de la pera taronja. Quan el van trencar hi havia un beuratge amb un cartell que posava: «Jo sóc el pot que fa que isquen taronges!»

Els dos amics van començar a pegar bots d'alegria i molt contents tornaren a la península.

Quan van arribar van regar al taronger, i de sobte va començar a fer taronges. Manel i Paco, plorant d'alegria, van prometre que es cuidarien l'un a l'altre i Manel va pensar que a partir d'ara tindria molta més cura amb el seu taronger.